

AKCIJSKO RAZISKOVANJE

as. dr. Nino RODE
prof. dr. Blaž MESEC

AKCIJSKO RAZISKOVANJE

- Ni posebna metoda ampak način organizacije raziskovanja
 - Osnova je poseben funkcionalen odnos med raziskovalci in praktiki:
 - s strani raziskovalcev podprto spreminjanje prakse (stand-by change)
 - s strani praktikov nadzirano raziskovanje (stand-by research)
 - Raziskovalna metoda/e je/so odvisna/e od narave problema (ni vnaprej določena)
 - Vnaprej so določena
 - pričakovanja akterja: da bo z vključitvijo v akcijsko raziskovanje rešil svoj praktični problem,
 - pričakovanja raziskovalca: da bo prišel do novih spoznanj

FUNKCIJE AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

- Dvojna funkcija:
 - Spreminjanje prakse: razvoj dejavnosti ali organizacij
 - Znanstveno spoznavanje: oblikovanje teoretičnih modelov

FUNKCIJE AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

- Spreminjanje prakse: razvoj dejavnosti ali organizacij.
 - vpeljevanje (implementacijo) inovacij, izboljševanje prakse
 - prevladovanje odporov do sprememb
 - prenašanje znanja v prakso, uporaba znanja
 - usmerjanje praktične dejavnosti
 - učenje in usposabljanje za nove načine dela
 - izboljševanje institucionalne klime

FUNKCIJE AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

- Znanstveno spoznavanje: oblikovanje teoretičnih modelov
 - odkrivanje praktičnih problemov in potreb
 - odkrivanje rešitev praktičnih problemov
 - odkrivanje novih, ustrežnejših načinov dela
 - izboljšanje relevantnosti spoznanj
 - celostno spoznavanje prakse in okoliščin, v katerih poteka

DEFINICIJA

- Akcijsko raziskovanje je (Cunningham 1976) raziskovanje,
 - ki ga izvajajo člani organizacije ob pomoči zunanjih svetovalcev
 - vsi skupaj sestavljajo akcijsko raziskovalno skupino
 - kjer člani sodelujejo tako pri raziskovanju kot pri akciji
 - ki poudarja pomen skupinske dinamike in družbenih sil, ki spodbujajo ali zavirajo skupinsko delovanje
 - katerega namen je spremeniti vedenje
 - v tem procesu si sledijo načrtovanje, izvajanje in evalvacija

PRIMERJAVA OBIČAJNEGA IN AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

	Navadno	Akcijsko
Ciklus raziskava – uporaba	ni vzpostavljen prekinjen	dolgotrajen posreden
Povratno sporočilo praksi	ga ni odloženo – prepozno nespecifično	takojšnje, specifično
Kritična refleksija prakse	odložena; posplošena, nespecifična, neažurna	takojšnja, specifična
Sodelovanje praktikov	so pasivni vir podatkov	vplivajo na izbor problema, spremenljivk, metodo, interpretacijo
Prenos znanja v prakso	ga ni posreden: izobraževanje, mediji	neposreden usposabljanje ob delovanju
Vpliv raziskovalca na prakso	ga ni odložen, posreden	neposreden specifičen

PRIMERJAVA OBIČAJNEGA IN AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

- Vloge v običajnem raziskovanju:
 - UPORABNIK
 - RAZISKOVALEC
 - OPAZOVALEC
 - OPAZOVANEC
- Vloge v akcijskem raziskovanju:
 - UPORABNIK / OPAZOVANEC / opazovalec
 - RAZISKOVALEC / OPAZOVALEC / opazovanec

PRIMERJAVA OBIČAJNEGA IN AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

- Faze običajnega raziskovanja:
 - **1. faza:** UPORABNIK - RAZISKOVALEC
 - UPORABNIK ima problem in
 - prenese problem RAZISKOVALCU, tj. ga seznani z njim.
 - **2. faza:** RAZISKOVALEC - OPAZOVALEC
 - RAZISKOVALEC načrtuje raziskavo
 - priučuje in nadzoruje OPAZOVALCA
 - **3. faza:** OPAZOVALEC – OPAZOVANEC
 - OPAZOVALEC poišče ali ustvari situacijo, ki omogoči opazovanje
 - ustvari stimulus za OPAZOVANCA ali opazuje že obstoječi stimulus

PRIMERJAVA OBIČAJNEGA IN AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

• Faze običajnega raziskovanja:

- **4. faza:** OPAZOVALEC - OPAZOVALEC
 - OPAZOVALEC, kakršen je,
 - odgovori OPAZOVALCU
- **5. faza:** OPAZOVALEC - RAZISKOVALEC
 - OPAZOVALEC zapisuje odgovore in
 - prenaša zapisane odgovore RAZISKOVALCU
- **6. faza:** RAZISKOVALEC - UPORABNIK
 - RAZISKOVALEC obdela podatke in
 - poroča o rezultatih UPORABNIKU
- **7. faza:** UPORABNIK
 - UPORABNIK se odloči za smer akcije, s katero bo rešil problem

PRIMERJAVA OBIČAJNEGA IN AKCIJSKEGA RAZISKOVANJA

• Faze akcijskega raziskovanja:

- **1. / 2. faza:** UPORABNIK - RAZISKOVALEC
 - UPORABNIK in RAZISKOVALEC skupaj opredelita problem
 - UPORABNIK in RAZISKOVALEC skupaj načrtujeta raziskavo
- **3. / 4. / 5. faza:** OPAZOVALEC – OPAZOVALEC
 - OPAZOVALEC in OPAZOVALEC skozi akcijo ustvarita situacijo / stimulus, ki omogoči opazovanje
 - OPAZOVALEC in OPAZOVALEC skupaj opazujeta proces in rezultate
- **6. / 7. faza:** RAZISKOVALEC - UPORABNIK
 - RAZISKOVALEC in UPORABNIK skupaj obdelata in pregledata rezultate
- **7. / 1. faza:** UPORABNIK - RAZISKOVALEC
 - UPORABNIK in RAZISKOVALEC se odločita za smer akcije, s katero bosta rešila problem, opredelita nov problem

OSNOVNA NAČELA

- Istočasnost treh procesov:
 - usposabljanja
 - praktičnega delovanja
 - raziskovanja
- Ključni pomen odnosov in skupinskega procesa
- Ekološko (naturalistično) delovanje v naravnem okolju z najmanjšim možnim vpletanjem
 - spoštovanje kulture skupnosti
- Načelo proaktivnosti (aktiviranja)
- Načelo obojestranske koristi
